

збору необхідних даних та виконання аналізу стану розвитку будь-якої управлінської одиниці. Це значно покращить можливості отримання прозорої інформації про діяльність підприємства.

Зміст інформаційного профайлу – це "діагноз" стану підприємства. На підставі комплексного аналізу профайлів виникає можливість розробки стандартних "технологічних карт" або рекомендацій щодо прийняття стратегічних чи тактичних рішень управління. Інформація закладена у профайлі буде цікавою для потенційних інвесторів та бізнесменів. Інформаційний профайл мав би виконувати функцію іміджу. Короткий витяг з профайлу може слугувати рекламним буклетом про фірму і притягувати цільову аудиторію.

Список посилань на джерела

1. The Role of Sustainable Development Indicators in Corporate Decision-making, [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.iisd.org/publications/role-sustainable-development-indicators-corporate-decision-making>.

2. Оцінка нефінансового впливу: матриця істотності, аналітичний огляд вересень 2014, спільнота "Соціально відповідальний бізнес", [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.svb.org.ua/sites/default/files/csr-ukraine-white-paper-2014-september-material-issues.pdf>.

УДК 338.242.2

І. З. Савчин, асистент

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ОСОБЛИВОСТІ АНАЛІЗУ І ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВАХ НАФТОГАЗОВОЇ ГАЛУЗІ

В умовах посилення процесів глобалізації в ринковому середовищі, спостерігається зростання факторів, що забезпечують сталий розвиток підприємства на ринку, але також виникають нові проблеми, пов'язані із забезпеченням економічної безпеки як окремих територій, так і цілих регіонів. Кожна господарська структура в умовах конкуренції повинна прагнути до економічного зростання.

Розв'язанню проблем, що стосуються економічної стійкості підприємств нафтогазової галузі присвячені праці багатьох вітчизняних та зарубіжних учених, зокрема Л. І. Галук., Г. В. Савицької, О. С. Філімоненкова, І. Є. Фадеевої та ін.

Комплексна оцінка економічної стійкості надає багатогранні відомості про результати господарської діяльності тому є найважливішим джерелом інформації при обґрунтуванні та прийнятті управлінських рішень. Для цього здійснюється оцінка різних сторін господарської діяльності економічної, соціальної, правової, технічної, технологічної, екологічної, при чому основною стороною, зазвичай, є економічний аспект діяльності підприємства[2].

Одним із основним показником виробничої діяльності на підприємствах

нафтогазового комплексу є реалізація послуг з транспортування природного газу розподільними газопроводами. Загалом, процес транспортування природного газу – це діяльність направлена на обслуговування газопроводів, тому для оцінки економічної стійкості підприємства важливими показниками є протяжність газопроводів, кількість газифікованих квартир, стан основних засобів та ефективність їх використання, витрати на оплату праці [1].

Однак, сьогодні відстежується загальногалузева тенденція скорочення транспортування природного газу, зокрема, в 2014 році на підприємствах ПАТ "Івано-Франківськгаз" та ПАТ "Тернопільгаз" обсяги транспортування природного газу скоротилися на 29,5 % та 11 % відповідно в порівнянні з 2012 роком. Основними причинами скорочення транспортування природного газу є значне падіння обсягів споживання промисловими підприємствами та економія енергоресурсів побутовими споживачами. Остання обумовлена високим рівнем цін на природний газ.

В процесі дослідження прийшли до висновку, що зменшення споживання природного газу відбувається одночасно з падінням показника продуктивності газопроводів, оскільки зростає їх протяжність (табл. 1).

Таблиця 1 – Основні виробничі показники ПАТ "Івано-Франківськгаз" та ПАТ "Тернопільгаз" за 2012-2014 рр.

Показник	2012	2013	2014	Темп приросту, %	
				2013/2012	2014/2013
ПАТ "Івано-Франківськгаз"					
Протяжність газопроводів, тис. км	14,7	14,9	15	1,4	0,7
Кількість газифікованих квартир природним газом, тис. шт	381,3	387,2	393	1,5	1,5
Обсяг протранспортованого газу, млн. м. куб	1030,4	885,2	726,8	-14,1	-17,9
Протранспортовано газу на 1 км газопроводу, тис. м. куб	70,10	59,41	48,45	-15,2	-18,4
Квартир на 1 км газопроводу,	25,94	25,99	26,20	0,2	0,8
ПАТ "Тернопільгаз"					
Протяжність газопроводів, тис. км	11,9	12	12	0,8	0,0
Кількість газифікованих квартир природним газом, тис. шт	204,1	218,5	219,6	7,1	0,5
Обсяг протранспортованого газу, млн. м. куб	461,5	466	410,7	1,0	-11,9
Протранспортовано газу на 1 км газопроводу, тис. м. куб	38,78	38,83	34,23	0,1	-11,9
Квартир на 1 км газопроводу, шт	17,15	18,21	18,30	6,2	0,5

Аналіз виробничих показників (табл. 1) показав, що у 2013-2014 рр. продуктивність газопроводів ПАТ "Івано-Франківськгаз" знизилася на 15,2 % та 18,4 % в порівнянні з минулими періодами, хоча протяжність їх зросла на 1,4 % та 0,7 % у порівнянні із минулими періодами, це не призвело до зростання обсягів транспортування природного газу. В 2014 році на ПАТ "Тернопільгаз" ситуація аналогічна. Однак в 2013 році показники продуктивності газопроводів,

протяжності, обсягу про транспортованого газу дещо зросли в порівнянні з 2012 роком.

Протягом досліджуваного періоду кількість газифікованих квартир постійно зростала. Зокрема, на ПАТ "Івано-Франківськгаз" на 1,5 % кожного року в порівнянні з попередніми періодами, а ПАТ "Тернопільгаз" в 2013 році газифікувало на 7,1 % більше квартир, ніж в 2012 році, а в 2014 темп приросту склав 0,5 %. Наразі, зростання кількості квартир на 1 км газопроводу має позитивний вплив на значення показника продуктивності.

Важливість оцінки стану основних засобів та ефективності їх використання обумовлюється значною питомою вагою їх в структурі майна газорозподільних підприємств [4]. На ПАТ "Івано-Франківськгаз" питома вага основних засобів в структурі майна складає від 70,2 % до 52 %, на ПАТ "Тернопільгаз" – від 56 % до 59 %.

Оцінюючи кількісне значення показників фінансової стійкості, можна зробити висновок про скрутний фінансовий стан досліджуваних підприємств.

Насамкінець, відмітимо, що на ПАТ "Тернопільгаз" щорічний прибуток у розмірі 2 % власного капіталу спрямовували на розвиток підприємства та створення резервів, на противагу ПАТ "Івано-Франківськгаз", де протягом досліджуваного періоду кошти інвестовані у поточні витрати були неефективними.

З метою покращення стану досліджуваних підприємств необхідно розробити організаційно-економічний механізм залучення іноземних інвесторів, удосконалити систему управління підприємствами нафтогазового комплексу.

Було розглянуто та проаналізовано сукупність показників, які відображають стан підприємства у різних сферах його діяльності. Подано оцінку виробничо-технічної та фінансової стійкості. Охарактеризовано виробничу діяльність вітчизняних газорозподільних підприємств західного регіону. Рекомендовано шляхи покращення економічної стійкості підприємств та окреслено перспективи подальших досліджень. Перспективи подальших досліджень нами вбачаються в розробці сценаріїв забезпечення економічної стійкості газорозподільних підприємств в контексті сьогоденних економічних умов та формування на їх основі оптимальної стратегії розвитку.

Список посилань на джерела

1. Галюк Л. І. Забезпечення економічної стійкості газорозподільних підприємств: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.04 / Л. І. Галюк; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. – Івано-Франківськ, 2012. – 20 с.

2. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: навчальний посібник / Г. В. Савицька. – К.: Знання, 2007. – 668 с.

3. Савчин І. З. Внутрішнє і зовнішнє середовище впливу на економічну стійкість нафтогазових підприємств / І. З. Савчин, О. П. Романко // Глобальні та національні проблеми економіки. – Миколаїв. – 2015. – Вип. 8. – С. 598-602.

4. Фадеєва И. Е. Управление устойчивым развитием предприятий газовой отрасли: диссертация ... кандидата экономических наук/ И. Е. Фадеева;

Астрахан. гос. техн. ун. – Астрахань, 2009. – 259.

5. Філімоненков О. С. Фінанси підприємства: навч. посібник / О. С. Філімоненков. – К.: Кондор, 2005. – 400 с.

УДК 658:005:005.74:005.57

А. О. Устенко, д.е.н., професор

О. Я. Малинка, к.е.н., доцент

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

МОДЕЛЬ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЦІННОСТІ ДЛЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ РИНКОВОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ НГК

Емпірично виведена аксіома, що в системах управління надмірна інформація не менш шкідлива, ніж її недостатність. Надмірна інформація розсіює увагу керівника і ускладнює вибір релевантних даних. А при недостатньому зіставленні та аналізі даних ентропія замінюється суб'єктивними оцінками особи. Таким чином, в хід ідуть евристичні чинники. Ухвалення рішення у такому разі переходить зі сфери науки управління у сферу мистецтва управління [1].

Інформатизація аналітичного забезпечення покликана зняти гостроту вказаної проблеми, регулюючи необхідну насиченість інформаційних потоків. Для цього в системі соціального управління створюються такі комп'ютерні інформаційні системи, які розв'язують проблему. Вони трансформують ефективність організаційно-правового механізму упорядкування інформаційних зв'язків та стосунків, що виникають, здійснюються і відмирають між суб'єктами і об'єктами управління [2]. Інформатизація процесу розробки управлінського рішення оптимізує процеси застосування певних методів і засобів накопичення, опрацювання, зберігання та передачі інформації. Важливим чинником є оптимізація процесу надходження даних із джерел їх виникнення до конкретних органів і ланок управління, які використовують їх як інформацію для вирішення покладених на них управлінських завдань через управлінські рішення [3].

Ми пропонуємо економіко-математичну модель, яка дає змогу визначити залежність цінності інформації від її початкового рівня в часовій динаміці (рис. 1). Для побудови моделі було введено такі позначення: $N(t)$ – рівень корисної інформації про об'єкт з метою прийняття управлінського рішення; $\frac{dN}{dt}$ – швидкість зміни обсягів вказаного рівня корисної інформації; N_0 – достовірна, повна інформація про об'єкт дослідження (вище даного рівня інформація надлишкова); $\alpha_1(t)$ – інтенсивність процесу інформатизації (одержання додаткової інформації), яка фактично визначається затратами на її отримання; $\alpha_2(t)$ – інтенсивність непрямого одержання інформації (ступінь спілкування між носіями корисної інформації, непрямі (без затрат) способи одержання